

Dagsavisen 28.6.11

KRAFT: Vi trenger en Harald Hårfagre som kan samle Norge til ett energirike, dersom vi skal få slutt på strømkrisene og de usosiale utslagene av høye kraftpriser.

Elektrisitetslandet Norge

DEBATT

FINN LIED

Arbeiderpartiveteran

1. Den norske kraftforsyningen vokste fram stykkevis og delt, Norge fikk aldri noen «Harald Hårfagre» på den sektoren, slik at man fikk samlet landet i ett «elektrisitetsrike». En slik samlendende autoritet hadde landet i høyeste grad trengt.

2. De statlige myndigheter følte et visst ansvar for samordning, og det førte til Statsnett. Men mens Sverige har fem overføringsnett nord – sør og øst – vest for 220 kilovolt, har langstrakte Norge bare ett. Norge har heller ikke ajourført sitt overføringsnett i forhold til kapasitetsbehov, og dette gir forskjellige leveransebetingelser på Østlandet og for eksempel i Trøndelag. Prisene blir sterkt varierende som følge av nettsituasjonen.

3. Kraftprodusentene er frittlstående og ikke under nasjonal styring eller kontroll, de er spredt. Og de er store og de er små. Denne siden av kraftsituasjonen har aldri vært samordnet, og det hadde den i høyeste grad trengt.

4. Kraftsituasjonen generelt i «elektrisitetslandet Norge» er blitt uoversiktlig. Det er offentlige, halvoffentlige og private aktører både på nettet og på produksjonssiden. Dette ser vi gir en veldig forskjellig kraftsituasjon rundt om i landet. «Harald Hårfagre» har ennå ikke meldt seg.

5. Det naturlige er at Norge har én kraft-

pris til alle, store bedrifter med betydelig forbruk må ha særavtaler. En kraftpris som er basert på inndekning av kostnader og en rimelig fortjeneste er vi nå langt fra å ha fordi enhetene i kraftleveringen opererer fritt og uten at det ligger en nasjonal politikk bak.

6. Det er nå på tide at staten begynner å samle bitene i dette, styrer produksjonen og nettene – og skaffer landets innbyggere en felles kraftpris. Det er en grov forsømmelse at man ikke har bygget ut mer, at man ikke har bygget nettene bedre sammen og at man ikke har brukt en helhetsvurdering på en økt tilgang på kraft til selvforsyning. Norge er selvforsynt med elektrisk kraft, hvis vi vil. Det trengs neppe mer enn ti prosent produksjonsøkning, og mye av det kan man ta ut i allerede eksisterende kraftverk ved modernisering. Eller som ved Rånåsfoss, hvor man har satt

inn en turbin til. Kanskje kunne vannet i Glomma gi mer strøm også ved Funefoss og Bingsfoss i et normalår. Slik er det over hele landet, uten at man trenger å røre verneplanen for vassdrag. Elvekraftverkene våre har et betydelig, utnyttet potensial. Med ti prosent produksjonsøkning ville vi meget sjelden trenge å importere kraft. Hvor er «Harald Hårfagre» i elektrisitetslandet Norge?

7. Kanskje burde man tenke som Johan Vogt i sin tid, den store pioneren i norsk elkraft, å ha ett eller to beredskaps-

kraftverk sentralt på Østlandet eller i Midt-Norge, i tilfelle kraftunderskudd av naturlige årsaker.

8. Kraftprisene de to siste vintrene har rammet svært usosialt. Norge er så beriket med naturkraft at vi burde levere elektrisk kraft til alle innbyggere til samme pris over hele landet. Det er skammelig at vi plager folk med de kraftprisene vi nå har sett. Ja, det opprører meg å tenke på at folk må be om sosialhjelp i kommunene for å få betalt sine strømregninger. Vi setter mange mennesker i bekymringer og nød med sviktende politikk på dette området.

9. Endring av situasjonen krever imidlertid en ny politikk fra en regjering med autoritet. Jeg forstår ikke at det kan være politiske partier i Norge som tør ta ansvaret for den utviklingen vi har vært vitne til. Nå mister tusenvis av husholdninger med

ujevne mellomrom strømmen.

10. Forutsetningen for å benytte markedsøkonomisk tankegang på strømforsyningen er at det er en fri og tilstrekkelig tilgang på strøm til alle hele tida. Det er det ikke nå. Dermed har markedsøkonomisk tenkemåte feilet på strømforsyningen i Norge, og økonomene har gjort en kjempetabbe som politikerne må ta ansvaret for å rette opp. Nå må vi tenke på følgene for alnemoren med to barn, slik Trygve Bratteli alltid minnet oss om i alle saker i sin regjeringstid.

«Det er en grov forsømmelse at man ikke har bygget ut mer, at man ikke har bygget nettene bedre sammen.»